

Norsk radiohistorie

En kort oversikt

“Dampradioen” lever i beste velgående

Radio som massemedium står i en særstilling. Mange hadde vel trodd at når kringkastet lyd kunne ledsages av bilder, ville radioen miste mye av sin posisjon. Men den gang ei. Radioen har ikke svekket sin stilling særlig mye etter fjernsynets inntog. Ulikt andre media er radio et medium du kan bruke som “akkompagnement” til andre gjøremål. Radioens budskap får du inn “gratis”, uten at du behøver å ta bort for mye av konsentrasjonen om andre ting du gjør samtidig med at du lytter på radio.

Radioen har også mer sjarm og kos enn for eksempel TV. Det som formidles via radio lager du dine egne bilder til, i ditt eget hode. Radio kan du oppleve i et mørkt rom, foran peisen i en strømløs hytte eller mens du kjører bil.

Enkelte ganger ønsker du å være ekstra konsentrert om det som formidles via radio, for eksempel hvis du hører på et spennende hørespill, norsktoppen eller rundetider fra skøytebanen. Slik var det i hvert fall før, den gang radioen var enerådende i formidlingen av sport og musikk. På disse områdene er det liten tvil om at radioen har tapt terreng etter at fjernsynet kom. Men for oss som vokste opp før TV'en gjorde sitt inntog, har slike intense radioopplevelser i unge år gjort at vi har fått et spesielt forhold - ikke bare til radio som medium, men også til selve radioapparatet.

Det er en av hovedårsakene til at vi har valgt å fokusere på radio når vi skal markere transistorens femtiårsjubileum med et musealt komplement her ved Vitensenteret. “Fra trolløye til transistor” har vi kalt utstillingen. Trolløyet - dette pulserende grønne øyet var et sentralt element i radioer av gammel årgang. Det var fascinerende å se hvordan mønsteret i trolløyet forandret seg når man dreide på stasjonssøkeren.

Transistoren ledet til en radiorevolusjon

Transistoren kom radioen til unnsetning i slutten av femtiårene, omtrent samtidig som fjernsynet begynte å by radioen konkurranse. Transistoren gjorde at radioene kunne gjøres mindre og lettere, og dermed kunne apparatet lett tas med på stranda, i bilen og på hytta. Dermed ble radioen i stor grad et komplement til fjernsynet og klarte konkurransen med det nye mediet godt.

Men for norsk radioindustri var transistorens inntog et varsel om tøffere tider. I det man kan kalle radioens gullalder - fra tredveårene og til slutten av femtitallet - klarte norske radiofabrikker å hevde seg meget godt i forhold til importerte apparater. Kvalitetsmessig var norskproduserte apparater helt i toppsjiktet, så det var ikke nødvendig å oppfordre folk til å kjøpe norsk. En norsk radio var det naturlige valg. Philips, Telefunken, Grundig og Bang Olufsen var noen av de får utenlandske radio-merkene som gjorde seg gjeldende på det norske markedet. Men med transistoren kom også flommen av japanske apparater. Invasjonen startet først på sekstitallet. De små lommeradioene var nesten utelukkende av japansk opphav, og etterhvert ble Sony, Aiwa og andre japanske merker de dominerende innen forbrukerelektronikken.

Fra tredveårene og til slutten av syttitallet var radioproduksjon en viktig del av norsk elektroteknisk industri. Derfor er radioen også så interessant i et historisk perspektiv. Tilsammen har det vært ca 60 ulike radioprodusenter her i Norge, i tillegg til at en del internasjonale konsern (Philips, Telefunken) har hatt produksjon her. Radioindustrien fikk en sterk oppblomstring like etter krigen, da etterspørselen etter apparater var svært stor. I 1950 hadde vi ca 25 radiofabrikker her i landet, men ved inngangen til syttiårene var det bare to igjen, Tandberg og Radionette. Etter Tandberg-konkursen i 1978 har det ikke vært produsert radioapparater i industriell skala her til lands.

De første radiosendingene

De første prøvesendingene med radio i Norge kom i gang for 75 år siden, i april 1923, i regi av Kristiania Radio. Sendingene gikk den gang, som i dag, fra Tryvannshøgda. Det var en gruppe entusiastiske ingeniører i Telegrafstyret som tok initiativ til prøvesendingene. Det amerikanske selskapet Western Electric lånte dem velvillig en sender på 500 watt. Western-senderen ble imidlertid solgt til Sverige allerede to måneder senere. Det ble dermed opphold i de norske sendingene, inntil et privat selskap fikk konsesjon på kringkastingsdrift i 1924.

Man kalte det forresten ikke kringkasting ved starten. Det var en elektroingeniøren Svein Eldøy (endret fra Eldøen) fra Kolbotn som fant på ordet 'kringkasting'. Sannsynligvis avledet han dette helnorske ordet fra tysk: 'Rundfunk', som betydde noe i retning av 'rundtomkring-gnistring'.

To år etter de første prøvesendingene kom så de første, offisielle radiosendingene i Norge i gang, den 29. april, 1925, fra Telegrafbygningen i Oslo sentrum. Det ble benyttet en 1,5kW-sender. Telegrafbygningen hadde både kontrollrom og studio. Da plassen ble for liten, flyttet man til Brødrene Hals Pianofabrikk i Stortingsgaten 26, hvor Hotel Continental ligger i dag.

Starten på norsk radioproduksjon

Den første seriefremstilling av radioapparater her til lands var det Elektrisk Bureau som sto for. De startet i 1923 med en enkel en-rørs mottager, RL1, som ble supplert med en lavfrekvensforsterker LF3 (3 rør). Begge enhetene ble levert i forseggjorte kasser av or eller mahogni. Kombinasjonen av disse to apparatene ga en kraftig 4-rørs radiomottager som dekket bølgelengdeområdet fra 600 til 250 meter, dvs. i mellombølgeområdet.

N. Jacobsens Elektriske Verksted A/S i Oslo begynte også produksjon i 1923, men deres apparater kom på markedet først ved årsskiftet 1924/25.

Elektrisk Bureau startet med produksjon av krystallapparater samtidig med radioproduksjonen. EBs mest kjente krystallapparat kom i 1925 og het "Onkel B".

Krystallapparatet var på en måte radioens forløper. Et krystallapparat fanger også opp radiobølger, men et krystallapparat har ingen forsterkerdel. Det er bare energien i radiobølgene som får en membran i hodetelefonen til å vibrere og dermed overføre et lydsignal. Dermed blir krystallapparatet lydsvakt i forhold til et radioapparat med forsterkning. Navnet krystallapparat har det fått fordi et sentralt element i konstruksjonen er et krystall som i kombinasjon med en nål sørger for likerettingen av signalet.

Først på tredvetallet hadde mange radioer betegnelsen super med i navnet. Det var ikke først og fremst for å heve seg over konkurrentene at dette ordet ble brukt. Super i denne forbindelse betegnet et mottagningsprinsipp, den såkalte superheterodynprinsippet: Det mottatte signalet blandes med et signal som lages i mottakeren, og det er dette interne, miksede signalet som forsterkes og dekodes for å gjengi det originale, kringkastede lydbildet.

Kort sammendrag av norsk radiohistorie

1923: De første prøvesendinger fra en 50 watts sender på Tryvannshøgda starter.
37.000 betalende radiolyttere er registrert dette året.

I Studentersamfundet i Trondhjem ble Akademisk Radioklubb (ARK) stiftet.

1924: Norsk Radioforbund, forløperen for Norsk Radio Relæ Liga, stiftes.

1925: Kringkastingsselskapet A/S starter de første regulære prøvesendinger.

1926: På nyåret arrangerte ARK Trondheims første radioutstilling i Håndverkeren.

Det ble bygget en radiosender på 350 watt som sendte hver dag under utstillingen fra kl 18.00 til midnatt. Sendingene kunne høres helt til Finnmark.

1927: Jan Wessel etablerer Radionette 27. september.

1933: Vebjørn Tandberg etablerer Tandbergs radiofabrikk 25. januar.

Gjennom lov om kringkasting innføres radiomonopol i Norge, kun Norsk Rikskringkasting får drive med radiosendinger.

1939: Norske radiofabrikker produserte 53 000 apparater.

1941-45: Tyskerne forbyr radioapparater og foretar innsamling av private apparater.

Opprinnelig planla tyskerne å bruke kringkastingen i egen propaganda øyemed, men det viste seg at nordmennene var mer interessert i å lytte på London. Derfor kpm det et radioforbud i en forordning datert 19. aug. 1941.

1941: 476 387 registrerte radiolyttere.

1945-50: Det er en enorm etterspørsel etter radioer. På kort tid etableres ca 25 radiofabrikker i Norge.

1946: 330 173 lyttere.

Årsproduksjon fra norske radiofabrikker: 91 000 apparater, fordelt slik:

Tandberg	23 000
Radionette	23 000
Staubo	23 000
David-Andersen	3 600
Støren	3 600
Edda	2 700
Gastor	2 500
Radiofon	2 250
Østfold	2 070
Omholt	1 800
Klaveness	1 350

1947: 22 radiofabrikker i Norge, prod. kapasitet 150 000 - 200 000 apparater

Import 45 000, herav 30 000 fra Nederland, 8 000 fra England, 4 000 fra Ungarn

1948: 535.000 registrerte lyttere.

Norsk produksjon av apparater: 155 000.

Import: ca 10 000 apparater.

En rangering av apparater etter kvalitet (mottaksforhold) blant radiohandlerne i 1948 ga følgende resultat:

1: Radionette Symfoni - fyldig bass pga stor kasse

2: Edda Veslemøy 2 pga god selektivitet

3: Radiofon

4: Tandberg Sølvsuper

5: Philips Aero

1950: Ca 40 ulike produsenter av radioapparater, totalt ca 1600 sysselsatt i radio industrien.

1951: 812.982 registrerte lyttere (pr. 20.11.1951)

Import: 5 000 apparater

1953: Det ble solgt 102 014 enheter på det norske markedet, fordelt på følgende produkter:

Alminnelige mottagere	53 476
Reiseradioer	33 502
Radiogrammofoner	8 800
Båndspillere	6 236

Fra Norge ble det eksportert 4 299 mottagere, fordelt slik:

Siam (Thailand) 1229, Tyrkia 802, Irak 365, Andre 1903.

1954: NRKs første prøvesendinger med fjernsyn i mars dette året.

1955: Toppår for import av apparater, ca. 16 000.

1958: De første norskproduserte TV-apparater kommer på markedet.

1960: 20. august starter de første offisielle TV-sendinger i Norge.

1972: Tandberg og Radionette fusjonerer.

1978: Tandberg går konkurs. Norsk radioproduksjon opphører.

1979: Norsk Radiohistorisk Forening etableres.

1981: 16. desember oppheves NRKs radiomonopol og en rekke reklamefinansierte, private radiostasjoner er raskt på lufta.

1998: Radioutstilling ved Vitensenteret.

Utstillingen er konsentrert om Tandberg, Radionette og Edda

I en utstilling av begrenset format er det ikke mulig å vise bredden av norsk radioproduksjon. Vi har derfor valgt å konsentrere oss om de to store produsentene, Tandberg og Radionette, pluss trøndersk radioproduksjon med Edda i spissen. Øvrige trønderske radiofabrikanter som er representert på utstillingen er Gjersøe, Schjetne & Co Radio A/S, Bergs Radiofabrikk A/S og Stentor Radiofabrikk A/S (bilradio).

Tandberg

Tandberg er både den største og den mest internasjonalt anerkjente av de norske radiofabrikkene. Grunnleggeren Vebjørn Tandberg var født i Bodø i 1904. Faren hans drev bl.a. en hermetikkfabrikk, og den teknisk interesserte Vebjørn deltok fra ung alder i farens bedrift. Allerede 15 år gammel bestemte han seg for å bli radioingeniør, og sammen med en kamerat konstruerte han en radiosender som de bl.a. brukte til å sende falske nødsignaler.

For å realisere sin drøm om å bli radioingeniør, begynte Tandberg på svakstrøm ved NTH i Trondheim. Men han syntes ikke han lærte nok om radioteknikk ved NTH, og derfor valgte han å arbeide intenst hele høstsemesteret i 4. klasse, slik at han kunne dra til høyskolen i Dresden i Tyskland og studere under den kjente "radioprofessor" Heinrich Barkausen i vårsemesteret. Han kom tilbake like før eksamen på vårparten og besto eksamen med god margin. Tandberg fikk 2.0 i snittkarakter på sitt NTH-studium - hvilket er meget bra - og for sitt diplomarbeide med høyttalere hos professor Holstmark på Institutt for fysikk fikk han beste karakter, 1.0.

Tandberg hadde suksess med sitt arbeid med høyttalere, og fikk i oppdrag å lage og installere store høyttalere for kinoer i Oslo. Han laget også høyttalere for radioapparater, og dette ledet til at han 25. januar 1933 etablerte sin egen bedrift i Oslo, Tandbergs Radiofabrikk.

Han ønsket i utgangspunktet å legge sin radiofabrikk til Trondheim for å kunne være i nærheten av fagfolkene innen feltet radioteknikk, men hans myndige far som lånte ham den nødvendige startkapital satte som betingelse at han måtte etablere seg der det viktigste markedet lå, i Oslo.

Den batteridrevne Tommeliten og Corona for tilkobling til lysnettet var de første produktene. Det som skulle bli Tandbergs flaggskip, Huldra, kom på markedet allerede i 1934. To år etterpå kom den første radio i en annen klassisk radioserie fra Tandberg, den første Sølvsuper.

Huldra har gjennom årene vært "top of the line" i norsk radioproduksjon med en pris som har ligget omtrent dobbelt så høyt som Sølvsuper. Stor følsomhet og mange bølgebånd har vært karakteristisk for Huldra, for eksempel har Huldra 4 hele 8 kortbølgebånd.

Den første etterkrigs-Sølvsuper, Sølvsuper 4, er en bestselger i norsk radioproduksjon med hele 70.000 produserte enheter.

Etter en salgsboom like etter krigen, falt omsetningen av radioapparater ganske drastisk utpå femtitallet. Tandberg var heldig med sin satsing på båndopptakere, og utviklet et meget godt produkt som ble et viktig bein å stå på for bedriften utover i femtiårene. Tandberg var også tidlig ute med fjernsyn, og "Modell 1" kom på markedet allerede i 1958, flere år før de første regulære sendinger kom i drift.

Men på syttitallet fikk også Tandberg føle konkurransen fra importerte produkter i større grad, og Vebjørn Tandbergs strategi med å møte konkurransen med å bygge ut produksjonskapasiteten med stadig nye fabrikkanlegg, slo feil. Selv om det ble gitt mye statlig støtte for å redde denne prestisjebedriften innen norsk elektroteknisk industri, endte det med konkurs i 1978. Dermed var alle norske radioprodusenter en saga blott. Mascot i Fredrikstad er fortsatt i drift, men lager ikke radioer lengre.

I Tandbergs tilfelle ble historien ekstra tragisk på grunn av at bedriftens skjebne var så sterkt sammenvevd med Vebjørn Tandberg personlig. Bedriften og de ansattes ve og vel var det ungen Tandberg levde og åndet for, og når det gikk nedover bakke og han fikk beskjed av den nye ledelse om å slutte med sine fabrikkbesøk, valgte Vebjørn Tandberg å begå selvmord.

Men kompetansen fra den gamle Tandberg-fabrikken er ikke gått tapt. Den finnes i dag spredt rundt om i en rekke bedrifter, som Tandberg A/S, Tandberg Audio Products, Tandberg Data Storage, Tandberg Display Systems, Tandberg Educational, Tandberg

Telecom og Tandberg Television.

Tandberg Audio Products, som eies av Akers Mic-gründeren Trond Wikborg, lager fortsatt tradisjonelle Tandberg-produkter: Forsterker-, radio- og båndopptager-utstyr; samme type produkter som Tandberg Radiofabrikk sørget for å gjøre internasjonalt kjent og Tandberg-navnet synonymt med kvalitet. CD-spillerne er naturlig nok nye.

De viktigste Tandbergmodellene er satt opp i tabellform nedenfor.

Modell	Prod.år	Pris	Bølgebånd	Ant. rør	Ant. prod.
Radioer					
Tommeliten	1933	99.00	Lang/mellom	2	50
Corona	1933-34	216.00	Lang/mellom	4	1.500
Huldra 1A	1934-35	491.50	Lang/mellom	7	
Huldra 1B	1935-36	491.50	Lang/mellom/kort	8	
Sølvsuper 1	1936-38	363.00	Lang/mellom/kort	5	6.900
Huldra 2	1938-40	492.50	Lang/mellom/kort(2)/fisk	8	3.000
Sølvsuper 2	1938-41	362.50	Lang/mellom/kort/fisk	6	13.000
Huldra 3	1941-46	610.50	Lang/mellom/kort/fisk	7	
Sølvsuper 3	1941-45	425.00	Lang/mellom/kort	5	
Sølvsuper 4	1946-50	458.00	Lang/mellom/kort	6	70.000
Huldra 4	1950-53	980.00	Lang/mellom/kort(8)/fisk	10	
Sølvsuper 5	1951-53	640.00	Lang/mellom/kort(2)/fisk	6	
Sølvsuper 6	1954	515.00	Lang/mellom/kort/fisk	5	
Huldra 5	1956-61	1100.00	Lang/mell/kort(2)/fisk/FM	11	4.700
Sølvsuper 7	1958-61	640.00	Lang/mell/kort/fisk/FM	7	7.500
Sølvsuper 75	1959-61	975.00	Lang/mell/kort/fisk/FM	10	12.500
Huldra 6	1961-62	975.00	Lang/mell/kort/fisk/FM	11	11.000
Sølvsuper 8	1962-64	610.00	Lang/mell/kort/fisk/FM	7	23.000
Huldra 7	1963-65	1160.00	Lang/mell/kort/fisk/FM	11	
Transistorradio	1963-64	595.00	Lang/mellom/kort/fisk/FM	13 tr.	
Transistor auto	1964-65	640.00	Lang/mellom/kort/FM	13 tr.	
Huldra 8	1965	1375.00	Lang/mell/kort/fisk/FM	5r,20tr,9d	
Reiseradio TP3-1	1966-68	720.00	Lang/mellom/kort/FM	14 tr.	
Sølvsuper 9	1965-67	750.00	Lang/mell/kort/fisk/FM	7r, 1tr	18.000
Sølvsuper 10	1967-70	850.00	Lang/mell/kort/fisk/FM	5r, 16tr	
Reiseradio TP3-3	1967-69	598.00	Lang/mellom/FM	14 tr.	
Huldra 9	1968-71	2000.00	Lang/mell/kort(2)/fisk/FM	3r, 35tr, 21d	
Sølvsuper 11	1970	1570.00			
TR200	1971	1695.00			
Modell 42	1971-72	985.00	Lang/mellom/kort/FM	15 tr.	
Huldra 10	1972	2695.00			
TR1000	1972	2495.00			
TR2075	1975	5700.00			
Huldra 11 (TR2025)	1976				
Sølvsuper 12	1976				
TR2080	1978	5995.00			
Huldra 12	1980	3995.00			
Sølvsuper 3030	1980	2870.00			

Båndopptagere

Modell 1 1952

Fjernsyn

TV-1	1958	2000.00	9.000
TV-2		1960	
CTV-1 (farge)		1970	

Radionette

Jan Wessel var født i 1903 og begynte tidlig å interessere seg for radioer. De første radioene (R2 med 2 radiorør) bygde han hjemme i Bygdø Allé, og solgte i nabolaget. Men med 3.000 kroner i lån fra sin onkel var han 27. september 1927 i stand til å etablere sin egen radiofabrikk, som fikk navnet Radionette. Navnet spilte på at radioene var liten og nett og gikk på nettstrøm - den første i Europa. Den første modellen ble kalt R3 og hadde 3 radiorør. I 1927 var Radionette først i Europa med en radiomottaker for lysnettdrift.

Radionette assosieres først og fremst med sin klassiske reiseradio, Kurér. Den ble lansert 24. april 1950 og ble umiddelbart en suksess. De første 700 hadde rette hjørner og går i dag blant samlere under betegnelsen "firkant-Kurér". Kurér var spesiell fordi den gikk både på batteri og lysnettet. I løpet av 9 år ble det produsert 224 000 av den klassiske Kuréren med "krokodilleskinn" i mange forskjellige farger og med runde hjørner. Senere fulgte andre generasjoner av Kurér, bl.a den velkjente Kombi med innebygget platespiller. I 1958 var Radionette først i Norden med en heltransistorert reiseradio med kortbølge, Kurér Transi. Til sammen ble det produsert nærmere 700 000 Kurérer over en periode på 20 år, det vil si at det fantes en hos nesten alle norske familier.

Mens Tandberg er mest kjent for kvalitet, Huldra og båndopptaker, er Radionette "kongen på haugen" når det gjelder reiseradioer. I tillegg hadde Radionette en del "morsomme produkter" som f.eks. Multicorder - reisebåndopptakeren med bare en spole - og Autofon - det eneste norske forsøket på å lage noe som kan karakteriseres som en jukeboks, en slags "hjemmevariant" av denne.

Når Radionette begynte å få problemer i slutten av sekstiårene, ble det fra myndighetenes side presset frem en fusjon med Tandberg. I ettertid kan det se ut som dette tvangsekteskapet var uheldig for begge parter.

Modell	Prod.år	Pris	Bølgebånd	Ant. rør	Ant. prod.
R3	1927	150.00	180-2000m	3	
R4	1929-31	250.00	Lang/mellom	4	
Elite	1931-33	215.00	Lang/kort	4	
R5 Verdensmott.	1932-33	365.00	Lang/mellom	5	
Europamottageren	1933-34	196.00	Lang/mellom	4	
Kompass	1934-38	169.50	Lang/mellom	4	10 000
Verdenssuperen	1935-36	331.00	Lang/mellom/kort	5	
Verdensmottageren	1936	388.00	Lang/mellom/kort	7	
Verdensmottageren	1938-40	290.00	Lang/mellom/kort	6	
Jubeleumssuperen	1937-40	275.00	Lang/mellom/kort	6	15 000
Chansonette					
Alle Land	1939-40	225.00	Lang/mellom/kort	5	
NRK Batterisuper	1940-41	110.00	Lang/mellom/kort	4	5 000
Heimskringla	1940-42	519.44	Lang/mellom/kort/fisk	5	
Havsuperen	1941	235.00	Lang/mellom/kort	4	
Verdensmottageren	1942-43	405.55	Lang/mellom/kort/fisk	4	3 000
Forum	1943-46	571.60	Lang/mellom/kort/fisk	5	
Auditorium (batt)	1946	365.00	Lang/mellom/kort/fisk	4	2 000
Auditorium (Luxus)	1947	560.00	Lang/mellom/kort/fisk	5	
Frihetssuperen	1946-50	336.00	Lang/mellom/kort/fisk	4	45 000
B	1947	485.00	Lang/mellom/kort	6	10 000
Symfoni	1949-52	528.00	Lang/mellom/kort/fisk	6	
Solist	1949-52	280.00	Lang/mellom/kort/fisk	4	53 400
Kurer	1950-57	388.00	Lang/mellom/kort/fisk	4	224 000
Studio	1951-56	695.00	Lang/mellom/kort(3)/fisk	7	30 000
Junior	1953-54	298.00	Lang/mellom/kort/fisk	4	10 000
Jubileumssuper	1953-56	519.00	Lang/mellom/kort/fisk (FM)	6	38 000
Symfoni 3D	1956	790.00	Lang/mellom/kort(2)/fisk/FM	7	
Menuett	1954-55	397.00	Lang/mellom/kort/fisk	5	4 000+
Kurer Transi	1958-62	458.00	Lang/mellom/kort/fisk	7tr	
Menuett	1958-63	427.00	Lang/mellom/kort/fisk	5	
Duett	1960	575.00	Lang/mellom/kort/fisk/FM	5	
Kurer Transauto	1960-62	458.00	Lang/mellom/kort	7tr	15 000
Kvartett	1960	670.00	Lang/mellom/kort/fisk/FM	6	
Combi Star	1960	590.00	Lang/mellom/kort/fisk	6	
Kurer Transi FM	1961-63	580.00	Lang/mellom/kort/FM	9tr	
Kvintett Mono	1961-62	760.00	Lang/mellom/kort/fisk/FM	5	
Kvintett Stereo	1961-66	855.00	Lang/mellom/kort/fisk/FM	6	
Menuett	1962	458.00	Lang/mellom/kort/fisk	4	
Duett	1962	655.00	Lang/mellom/kort/fisk/FM	6	
Duett	1962-65	695.00	Lang/mellom/kort/fisk/FM	5	
Menuett	1963-65	560.00	Lang/mellom/kort/fisk/FM	3r, 2tr	
Radiovisjon	1964-65	336.00	Lang/mellom/kort(FM)	7tr (9tr)	
Symfoni Stereo	1965-67	1290.00	Lang/mellom/kort/fisk/FM	4r, 16tr	
Kurer FM	1965	560.00	Lang/mellom/kort/FM	9tr	
Combi FM	1965	750.00	Lang/mellom/kort/FM	11tr	
Explorer	1967	780.00	Lang/mellom/kort/FM	12tr	
Kurer 1001	1969	598.00	Lang/mellom/FM	12tr	

Menuett 2	1969	598.00	Lang/mellom/kort(2)/FM	3r, 2tr
Soundmaster 25	1972		Lang/mellom/kort/FM	
Soundmaster 75	1972	2390.00	Lang/mellom/kort/FM	
Kurer 1010	1973	795.00	Lang/mellom/FM	13tr, 8d
Soundmaster 40	1973		Lang/mellom(2)/FM	
Soundmaster 80	1973			
Ductt 3001	1973		Lang/mellom(2)/FM	
Menuett 2000	1973		Lang/mellom/FM	
SM40	1974	1545.00	Lang/mellom(2)/FM	2ic, 51tr., 28d
SM340	1974		Lang/mellom/FM	

Andre produkter

Multirecorder
Autofon

Edda

Elektroingeniør Sverre Lund tok initiativet til å danne Edda Radiofabrikk gjennom å innby til aksjetegning høsten 1938. En aksjekapital på 90.000 var grunnlaget for etableringen 29. juni 1939. Trondheim kommune hadde 20% av aksjene. Sverre Lund hadde erfaring bl.a fra Salve Staubos radiofabrikk og elektroavdelingen ved NTH.

I 1939 var det vel 300.000 radiolyttere i Norge, og den årlige tilveksten i årene før krigen lå på 60.000 - 70.000. Det potensielle lyttertall ble anslått å ligge på 600.000. Det var derfor gode markedmessige utstikker, og i tillegg til en økende lytterskare ble det regnet med en årlig utskifting av 60.000 apparater.

Det nyetablerte Edda anskaffet utstyr for 13.000 kroner, 10 personer ble ansatt og man gikk fortrøstningsfullt i gang med å utvikle det første radioapparatet.

I tillegg til radioproduksjon var det planlagt å drive med service av radioapparater og utvikling og produksjon av måleapparater. Det var nok fornuftig å satse på flere hester, for utviklingen av et eget apparat tok tid. Krigen kom til Norge, og det ble vanskeligere å få tak i deler til radioproduksjon. Det var først senhøstes 1941 at de første apparater av en produksjonsserie på 250 av Eddasuper 1 var klare for levering. Verdal samvirkelag fikk de første 12 apparater 10. november 1941.

Men med inndragning av apparater og et privatmarked som ble lagt dødt på grunn av krigen, måtte Edda se seg om etter andre aktivitetsområder. Pålagte oppdrag for okkupasjonsmakten, diverse servicearbeider og produksjon av et elektrisk gjerde for landbruket var de områdene Edda valgte å satse på.

Derfor var det ikke før i første halvdel av 1946 at de siste apparatene i serien Eddasuper 1 ble ferdigstilt. Materialene til Eddasuper 2 var innkjøpt allerede i 1939, og de første 600 apparatene i denne serien ble produsert i 2. halvår 1946. Orgelbyggerne Brødrene Torkildsen i Åsen leverte kabinettene til de første Edda-apparatene. Senere ble det Holten og Aasgård møbelfabrikk i Surnadal som sto for hovedleveransene av kabinetter.

Selv om materialtilgangen fortsatt var vanskelig, var det først i 1947 at det ble særlig fart i radioproduksjonen hos Edda. Utviklingen av en ny modell, Veslemøy, hadde startet under krigen, og var planlagt lansert høsten 1946. Fra Forsyningsdepartementet hadde Edda fått tildelt en kvote på 3 000 apparater, men på grunn av vansker med materialleveransene kom ikke leveransene av dette apparatet i gang før til våren 1947. Fabrikken klarte å produsere hele 6 000 apparat av typen Veslemøy i 1947, 6300 i 1948, og ble dermed godt etablert på det norske "radiokartet".

For Østlandsområdet hadde Edda skaffet seg den meget dyktige salgsagenten Adolf H. Noreng, og han omsatte i etterkrigsårene omlag halvparten av Eddas produksjon. I 1950 fordelte f.eks Eddas leveranser seg slik på de ulike distrikt:

Øst- og Sørlandet (Noreng)	48.7%
Rogaland	4.3%
Hordaland, Sogn og Fjordane	2.3%
Sunnmøre	4.1%
Nordmøre	4.1%
Trøndelag	29.0%
Nordland	6.8%
Troms og Finnmark	2.2%

Suksessen med Veslemøy inspirerte til utvikling av et nytt og bedre produkt. Haugtussa kom på markedet i mai 1949, og navnet bar bud om at dette var en modell som skulle konkurrere med Tandbergs flaggskip, Huldra. Haugtussa fikk god mottagelse, og 3 310 ble produsert i løpet av 1949.

I 1950 gikk det dårligere for Edda. Den store etterspørselen etter radioapparater på grunn av krigen hadde avtatt, og konkurransen mellom produsentene hardnet til. Utviklingen av en Edda reiseradio tok tid, og et akkumulert underskudd på vel 100 000 kroner frem til oktober, medførte at gründer og disponent Sverre Lund ble bedt av styret om å levere sin oppsigelse. Kontorsjef Myrseth overtok ledelsen av firmaet.

På denne tiden var radiokabinettene kommet på mote - et møbel med radio og gram-mofon pluss rom for plater i et og samme kabinett. Nesten halvparten av de apparater som ble levert av toppmodellen Haugtussa i starten på femtiårene var av typen radio-grammofon. Superselger Noreng ropte stadig på flere apparater i første halvdel av femtiårene, men Edda klarte ikke helt å tilfredsstille etterspørselen. I etterkrigstiden var det mangel på en del varer, bl.a. radiatorer og finere til kabinettene. Norskproduserte grammofoner til å montere i kabinettene lot vente på seg, og restriksjoner på importen gjorde at Edda ikke klarte å produsere så mange radiokabinetter som kundene etter-spurte.

På denne tiden begynte flere av de norske radioprodusentene å gå konkurs, bl.a. den tredje største etter Tandberg og Radionette, Salve Staubo. Men Edda leverte kvalitets-produkter, og hevdet seg godt i konkurransen, også i forhold til importen. Topp-modellen Haugtussa med 3 høyttalere solgte godt til tross for en pris på 717 kroner.

“For bedre klang - i tale og sang”, var slagordet Edda fikk registrert hos “Slagord-registeret” i 1952.

I 1953 klarte Edda å sikre seg Kjell Reinskou fra David Andersen Radiofabrikk i Oslo. NTH-utdannede Reinskou hadde arbeidet med FM-mottaging hos David Andersen, og ved at de fikk tak i han fikk Edda en flyng start på dette nye området. Men Reinskou ble ikke så lenge hos Edda, han ble som kjent med på å etablere en annen trondheims-bedrift, Autronica.

I 1954 hadde Edda et meget godt år med en total omsetning på 3.4 mill. kr. Den totale produksjon dette året var på 4200 apparater og utgjorde ca 5% av radioomsetningen i Norge. Til å være en forholdsvis liten fabrikk hadde Edda et bredt modellspekter: Melodi, Favoritt, Haugtussa og Harmoni. Men reiseradioen de hadde hatt på programmet helt siden 1951 lot vente på seg, og kom ikke på markedet før i 1956.

Når det gjaldt FM var også Edda litt trege. Eddas første FM-radio, Favoritt FM, debuterte også først i 1956, og da hadde andre norske radioprodusenter allerede hatt FM et par år.

Som den tredje siste av de nærmere 60 radiofabrikker Norge har fostret, måtte Edda avslutte produksjonen i 1964. Edda ble av myndighetene utsatt for press med å fusjonere med Otto S. Knudsen og Stentor, men dette slo feil. Edda fortsatte som radioforhandler og leverandør av stereobyggesett til utpå syttitallet.

Det er flere årsaker til at Edda måtte gi tapt i konkurransen. Først på sekstitallet gjorde TV'en sitt inntog, og for en liten fabrikk som Edda var det vanskelig å følge opp med et såpass komplisert produkt. Transistoren medførte som tidligere nevnt en drastisk endring av denne industrien, med en økende import fra bl.a. Japan. I tillegg kom at bilsalget ble frigitt i 1960, og mange familier prioriterte bilanskaffelse fremfor andre forbruksartikler.

Modell	Prod.år	Pris	Bølgebånd	Ant. rør	Ant. prod.
Eddasuper 1	1940-41	509.00	Lang/mellom/kort/fisk	6	250
Eddasuper 2	1945-46	653.00	Lang/mellom/kort/fisk	6	987
Veslemøy	1947-48	410.00	Lang/mellom/kort	6	10 020
Folkesuper	1947				870
Veslemøy 2	1948-49	448.00	Lang/mellom/kort	6	4062
Haugtussa	1949-52	685.00	Lang/mellom/kort (5)/fisk	6	4446 (1143 kab)
Haugtussa 2	1951-52	717.00	Lang/mellom/kort (5)/fisk	6	6 500
Melodi	1952-55	375.00	Lang/mellom/kort/fisk	5	
Harmoni	1952			6	
Reiseradio	1957	427.00	Lang/mellom/kort/fisk	6	8 500
Favoritt	1954	475.00	Lang/mellom/kort(2)/fisk	6	5 690
Haugtussa 3	1955				
Favoritt FM	1957				

Harmoni 2 FM 1957			8
Harmoni 3 FM 1958			8
Haugtussa 4 1960	885.00	Lang/mellom/kort/fisk/FM	9
Harmoni 4 1961			
Edda Stereo 1963			

300

Rudiosamling som hobby

Norsk radioproduksjon er et fascinerende felt, og det er ikke så rent få som har gjort radiosamling til sin hobby. Mange av disse er organisert i Norsk Radiohistorisk Forening, som har ca 400 medlemmer (Adresse: Korsgt. 28 B, 0551 Oslo). Som samleobjekt har gamle radioer den fordel at de er forholdsvis rimelige i anskaffelse. På loppemarkeder o.l. er det lett å komme over radioer i virkende tilstand for en femtilapp. Den nevnte klubben arrangerer årlige auksjoner der prisene ikke er avskrek-kende. Tandberg er et populært samleområde, og prisen for en Sølvsuper ligger i området 150-600 kroner, avhengig av tilstand og sjelden het. For en Huldra ligger prisen i området 500-1200 kroner. Men det finnes unntak. Huldra 1, Huldra 5 og Huldra 12 er de sjeldneste modeller og betinger høyere priser - fra 2000 og oppover. Huldra 1 ble laget i et ukjent og forholdsvis begrenset antall og er derfor ikke så lett å få tak i. Huldra 5 var den første modellen med separathøytalere, og det var ikke markedet modent for i 1956. Denne er derfor vanskelig å få tak i som bordmodell, men er lettere å skaffe seg i kabinettversjon.

Radionettes klassiker Kurér er produsert i stort antall, men siden mange har et nostalgisk forhold til akkurat denne radioen, er den etterspurt. Man må regne med å betale ca 500 kroner for et bra eksemplar.

Jens Haftorn har en komplett samling av de viktigste produkter fra Tandberg. Her klargjør han sin Huldra 1B for utlån til Vitensenterets radioutstilling. Radiokassen behandles med Owatrol.

Alfabetisk liste over norskproduserte radioapparater

Produsent	Sted	Periode	Pris
Alf B. Andersen			
FM			
Nils F. Arnesen			
Norrik 3KD			
Norrik 3070V			
Askim Radiofabrikk	Askim		
Largo			
Largo 2			
Largo 2B			
Largo 3B			
Radiogrammafon 50			
Eterna			
Bergs Radiofabrikk A/S			
Cadenza type 313			
Bøe & Strandli			
David-Andersen Radio A/S	Oslo	1946-60	
1-46 V		1946	435.00
1-47		1947	465.00
491		1949	420.00
492		1949	432.00
501 Reiseradio		1950-51	330.00
503		1950-51	498.00
504		1950-51	514.00
511 Reiseradio		1951	415.00
521 Reiseradio		1952	427.00
523		1952-53	580.00
523 Radiogrammafon			
531 Reiseradio		1953	427.00
544		1954-55	548.00
551 Reiseradio		1954	427.00
561			
562			
563		1956	794.00
571 Reiseradio		1957	427.00
581 Petita		1958	452.00
Edda Radiofabrikk	Trondheim	1938-64	
Se egen liste			
Elektrisk Apparat Industri			
Elektrisk Bureau A/S			
Krystallapparat		1923-25	65.00
RL1-LF3		1923-25	160.00
VRL1-VLF3		1924	122.00
VRL3		1925	295.00
KKM-KKO			
KM-KO			
KJ			

384 Superbasen	1938	330.00	
395 Pil-super	1939	248.00	
406 Pil-super	1940	364.4	
415 Stålsuper	1941	391.6	
434 B	Juni 1944	350.00	
445	1945	431.00	
465 Tellus	1946	420.0	
476 Tellus	1947	446.00	
484 Pluto	1948	280.00	
495 Bonus	1949	269.00	
496			
494 B			
515 Bonus 2			
526 Tellus 2	1952-53	427.00	
536 Stella	1953	336.00	
536X	1953	485.00	
537 RG	1953	798.00	
567 Tellus 3			
567 Tellus 3 FM			
645 FM forsats			
Gjersøe, Schjetne & Co Radio A/S	Trondheim		
Folkemottager	1936	121.00	
Superheterodyne 7			
HLF Radio			
HLF			
Karl Hauer			
445			
Heftye & Frogg A/S			
AGA 1753	1947	528.00	
AGA Planet 1853, 1853F	1949-54	625.00	
N. Jacobsens El. Verksted Oslo			
Krystallmott. type K	1924	70.00	
1 rør reaksjon	1924/25		
2 rør, HF + det.	1924/25		
3 rør	1924/25		
J's Super-Het. App.			
Smaeen krystallapp., A og B	1925-31	17.00	
K.2.L.			
H.D.2.L			
Småen 2 Lokalmottager	1932		
Småen 2 Folkemottager	1934		
Klaveness Radiofabrikk A/S Oslo	1936-60		
Ken-Rad K 201 V	1936	93.50	
Ken-Rad K 201 VM	1936	108.00	
Ken-Rad K 20 Juniorsuper	1937	132.00	
Ken-Rad K 20 Stilsuper	1937	187.00	
Vega Turist 39	1938	132.00	
Vega S 39 V	1938	132.00	
Vega S 15	1939	165.00	
Vega S 20	1939	165.00	

Vega T 40	1939	132.00
Vega Polar 39	1939	209.00
Vega Juniorsuper	1940	270.50
Vega Seniorsuper	1940	330.50
Globus Juiniorsuper	1940	270.50
Globus Seniorsuper	1940	330.50
Vega F 42	1941	258.50
Vega 41 B	1941	318.50
Vega 42 V	1942	338.50
Vega 42 B	1942	420.00
Vega 542 A	1942	504.00
Vega 543 A	1942	440.00
Vega 555 A	1945	870.50
Vega 571 A	1946	42000
Vega 555 B	1947	893.00
Vega Clipper Super 575 A	1948	700.00
Vega Clipper Super 901 A	1949-50	792.00
Vega Clipper Super 1001	1951	821.00
Vega Clipper Super 1003 A	1954	855.00
Vega Clipper Super 1003 B		
Vega Clipper Super 1003 G		
Vega Clipper Super 1004 A	1957	935.00
Vega Clipper Super 1004 G	1957	1590.00
Vega Clipper Super 1501 A		
Vega Turist 401 A	1953	366.00
Vega Turist 501 A	1955	388.00
Vega Turist 601 A	1951-52	397.00
Vega Turist 602 A	1956	427.00
Vega Turist 603 A		
Stil-superen 402 A	1953-54	298.00
Stil-superen 402 AW		
Vega Radiogrammafons 801 G		
All Transport 701 T	1957	447.00
705		
706		
707		
709		
710		
712		
720		
730		
745		
760		
761		
762		
780		
800 Sportable		
805		

Koldberg, Skagmo Co.			
B2	1950	350.00	
K. Kristoffersen El. Verksted			
H. Langaard			
Lemkuhl			
Mascot Electronic A/S	Fredrikstad	1938-	
(tidl. Østfold Radio)			
TrollsUPER			
414 Batterisuper	1941	395.00	
417	1941	372.50	
418 Radiogrammaføn	1942	905.55	
421			
343 Vekselstrømsuper	Aug. 1944	17.12	
146	1946-47	427.50	
147	1947	465.00	
147 F			
247	1948	352.00	
491 Knuppen	1949-50	302.00	
492 Monark	1949	516.00	
501 Knuppen	1950-51	302.00	
502 Minor	1951-53	259.00	
511 Knuppen			
515 Astra			
526 Regent			
531 Mascot	1953	427.00	
534 Regent U	1954	458.00	
541 Mascot			
541 B Mascot	1954	427.00	
541 C Mascot			
541 C2			
553			
561 U Regent	1956	580.00	
562 Mascot (ant. prod. 90.000)	1956-58	427.00	
562X Mascot			
563			
571 Monark			
581 Mascot	1959	458.00	
612 Mascot	1961	427.00	
613 Mascot			
614 G Duo AM			
621 44 FM			
633 Mascot Auto			
634 55 FM	1963	611.00	
635 44 FM			
636 Duo FM			
638 44 AM			
641 Mascot			
642 55 FM	1963-64	655.00	
652 Regent (ant. prod. 3.000)	1965-66	698.00	

Harald Mørk			
Folkemottager			
Koldberg, Skagmo Co.			
BV1			
BV2			
B2			
B3			
Nedals Radio			
Tonesuper 1			
Tonesuper 2	1947-48	475.00	
Tonesuper 3	1949-52	478.00	
Tonesuper R1			
N.K.L.s Radiofabrikk A/S	Oslo		
(Prior Radiofabrikk)			
Folkemottaker			
Batterimottaker			
Luma			
NKL 1 "Prior"			
Herofon type 630 U			
Prior 2	1948	428.00	
Prior 2 F	1948	433.00	
Prior 3 (NRK)	1949	280.00	
Prior 3 B	1950	403.00	
Prior 3 U (NRK)	1949	280.00	
Prior 4 U	1950	335.00	
Prior 5 Cremona	1951	540.00	
Prior 6 Ramona	1952	390.00	
Prior Kavalier	1952-53	385.00	
Prior 8 Primas			
Prior 8 FM Primas	1955-56	660.00	
Prior 9 FM Priorita	1956	550.00	
Prior 12 Cremona			
Prior 13 Cortina			
Prior 14 Cortina	1955	440.00	
Prior 15 Continent FM Hi-Fi	1957-58	733.00	
Prior 16 Cortina			
Prior 17 V Cortina Transa	1960	458.00	
Prior Cremona Hi-Fi (prod. Radionette)	1963	640.00	
Noratel Radiofabrikk A/S			
(Norotco)			
O.K.			
A2V			
Toni folkemottaker			
Akershus			
Premier Twin Speaker			
Nordenfjeldske Radiolaboratorium	Trondheim		
Krystallapparat			
Nordsrøm og Nordstrøm A/S			
Timesuper (ant. prod: 6.000)	1950	674.00	
Timeliten			

Norman Radio A/S			
Norma 111	1946	420.00	
Norma 222	1947	425.0	
Norsk Folkemottaker A/S			
Snorre, type F	1936	121.00	
Type P			
Norsk Radio Industri			
R. Nygaard			
Omega krystallapparat			
Ola Radio	Fjøsanger		
A1	1947	575.00	
A2	1949	469.00	
A3			
Omholt Engros A/S			
Omo Super Kommandør	1938-39	331.50	
Kaptein 1	1939-40	312.50	
Kommandør 2	1945-46	689.72	
Kaptein 2	1946-47	427.00	
Kaptein 3	1948-51	487.00	
Opland Radiofabrikk			
Terra Type 48 B			
N. P. Pedersen			
Sonja			
Radio Industri A/S			
814A			
Rondo 42			
Eterbroen	1948?		
A/S Radiofon	Bergen		
A-1	1946-47	433.00	
A-2	1947	485.00	
C-1, C-1-F	1948-49	645.00	
A-3	1949-50	465.00	
BK-1	1949-50	352.00	
Kon-Rad	1950-51	129.00	
A-4 Stjernesuper	1951		590.00
RGG 1	1950-51	1495.00	
RGA 3	1950-51	1380.00	
Radionette	Oslo	1927-72	
Se egen liste			
Radio Service West			
R.S.W. 11	1942?		
R.S.W. 12	1942?		
Tantor RSW 46 1	1946?		
Paul Salterud			
Norrøna			
Snorre, folkemottager type F			
Olav Sande			
Statt M 41			
Effektsuper B			
Statt Radio M 4			

46 RIV V-super			
47 RIV			
48 R1B Junior			
Siemens			
Sopran		1938-39	121.00
Tosca		1938-39	219.50
Mariza		1939-40	211.50
Geisha		1939-40	282.00
Melodi		1962	685.00
Salve Staubo A/S (Høvding) Oslo		1932-53	
Songa 1		1932	
Songa 2		1933	
Songa 3-rørs		1934	
Songa	H 5	1934	380.0
Mesterkontroll	H 6	1935	385.00
President	H 6	1936	440.00
Folkemottaker	H 7	1936	122.00
Folkemottaker	H 8	1936	122.20
Saga-super	H 9	1936	330.95
Edel-super	H9	1936	377.40
Edel-super de Luxe	H 9	1937	319.85
Folkemottaker	H 10	1937	122.00
Folkemottaker	H 11	1937	121.00
Folkemottaker	H 12	1938	120.00
Populær (Galla)	H 13	1938-39	230.00
Populær de Luxe	H 13	1939	259.85
Grammafonskap	H 13	1938	575.5
Batterisuper	H 14		
Batterisuper	H 15		
Tempo 40	H 16	1939	180.50
Week-End	H 17	1939	228.25
Galla 1941	H 18	1940	424.00
President 1941	H 19	1940	510.00
Flagg	H 20	1939	183.15
Populær 2	H 21	1941	327.50
Camping	H 22	1940	190.90
Tempo 41	H 24	1941	285.00
Grammofonskap	H 24	1940-41	790.00
Galla 3	H 25	1941	458.33
Camping 2	H 26	1941-46	334.00
President 3	H 29	1942-44	575.00
Songa 7	H30	1945	506.00
Tempo 3	H 31	1946	410.00
Saga	H 33	1948	565.00
Flagg 2	H 34	1948-50	335.00
Camping 3		1949-50	347.00
Galla Radiogrammofon		1950	
Bølgesuper			
Olympia	H 38		
Spesialsuper	H 40	1952	488.00

Ambassadør	H 41	1951	670.00	
Camping 4				
Camping de Luxe	H 44	1952	550.00	
Sandbu Radio	Molde			
Standard Telefon og Kabelfabrikk				
Pan 46		1946	507.00	
Ekko Konsolett		1947-51	762.00	
Pan 47		1947	420.00	
Ekko 3		1949-52	430.00	
Stentor Radiofabrikk A/S	Trondheim			
Bilradio type BA				
Størens Radiofabrikk A/S	Oslo			
Metro I		1946-47	420.00	
Metro II		1947-49	515.00	
Metro III		1948-53	1050.00	
Metro B		1948	358.00	
Metro 21 U				
Metro B2 "Super Six"		1950	380.00	
Metro 10		1950-53	516.00	
Metrolette		1952-53	298.00	
Tandberg Radiofabrikk	Oslo	1933-78		
Se egen liste				
Thorøy Radio				
Telefunken/EGA/NERA				
Tenor WLK		1936-37	121.00	
Tenor 38 WLK		1938	120.00	
Tenor 38 BLK		1938	121.00	
Tenor 39 BLK		1939	121.00	
Trio				
Fram, batterimodell				
Mentor WLK		1938-39	219.50	
Juvel		1938-39	267.00	
Opal		1939	198.50	
Tenor Ultra				
Juvel II				
Opal II		1940-41	281.67	
Opal III		1941	286.67	
Juvel III		1943-45	355.00	
Opal IV		1944-45	377.50	
Opal IV/46		1946	377.50	
Safir III		1946-47	480.00	
Juvel IV		1947	425.00	
Safir IV		1947-48	477.00	
Safir IV Batteri		1948	352.00	
Karat 50		1949-51	300.00	
A-10 Reisemottaker		1949-51	322.00	
Vest Radio				
Effektsuper				
Vest				

re Youngs Radio & El. Oslo

Young Radio

S-147

1948-51 465.00

S-147 m/trolløye

S-147 O m/fiskeribølge

B 147

152 Atlantic

1951-52 590.00

252 Eminent 2

153 Atlantic 2

1952 488.00

ammen 58 ulike radioprodusenter

temateriale:

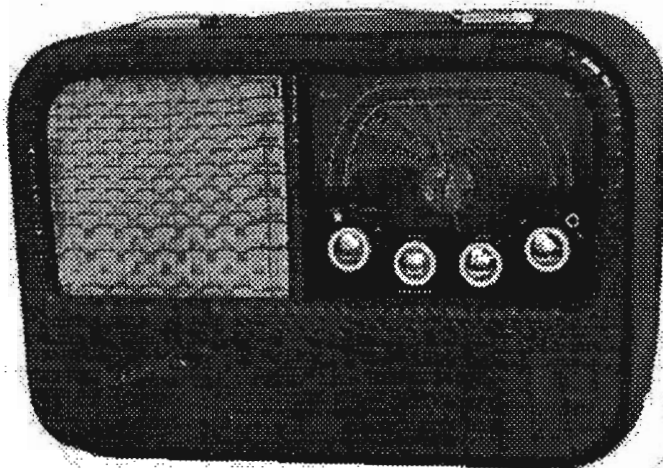
le utgaver av Hallo Hallo (medl.blad NRHF), med bl.a. Jan Erik Steens Edda-historikk

alogark og produsentlister utgitt av NRHF (Norsk Radiohistorisk Forening)

ginale brosjyrer, kataloger o.l., utlånt av Per Jan Klockervoll

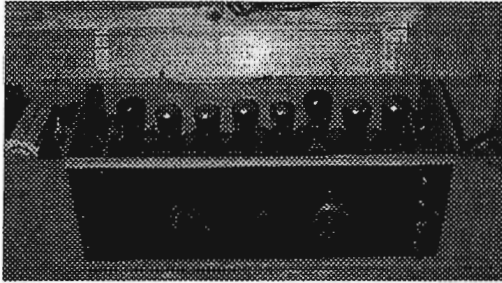
mer Dahl og Armljot Strømme Svendsen: Vebjørn Tandberg - Triumf og tragedie

i 1998, Arne Asphjell, Vitensenteret

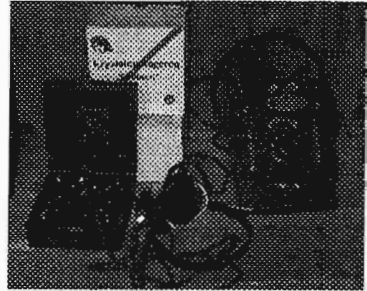

Den norske bestselgeren - Radionettes klassiske Kurér. 224 000 ble produsert av akkurat denne modellen, og nærmere 700 000 av Kurér totalt.

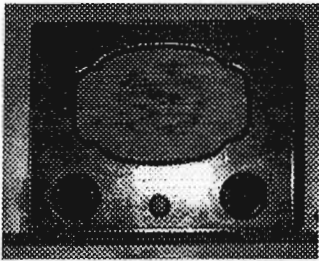
Minikavalkade over norske radioapparater

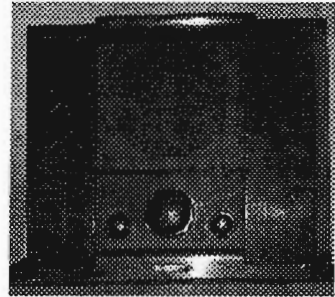
1925 Hjemmebygget radio

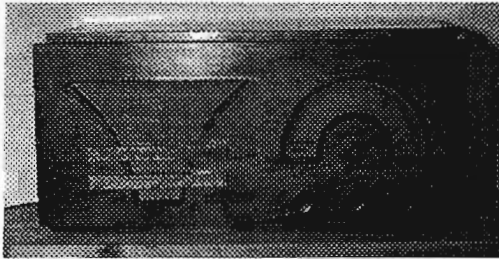
1928 Krystallapparatet "Smaeen"

1933 Radionette Europamottager

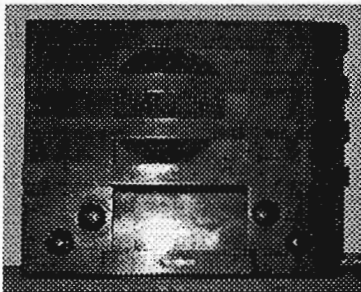
1934 Radionette Kompass

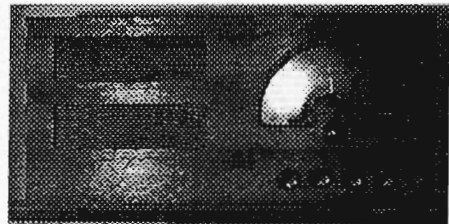
1934 Tandberg Huldra 1B

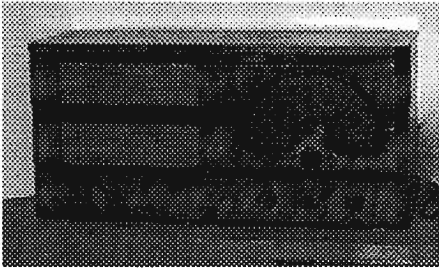
1936 NRK Folkemottager

1935 Radionette Verdenssuper

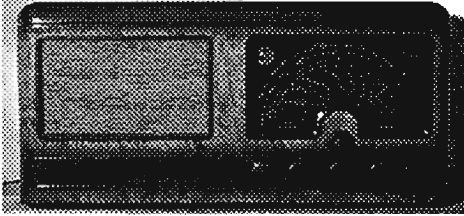
1936 Tandberg Batterisuper

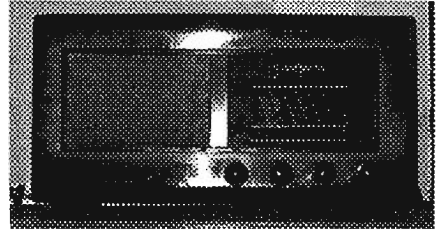
1936 Tandberg Sølvsuper 1

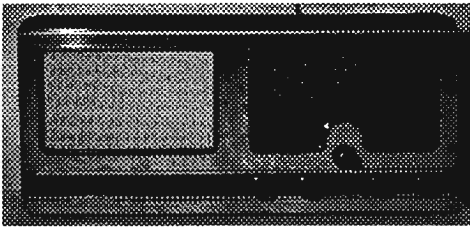
1934 Radionette Kompass

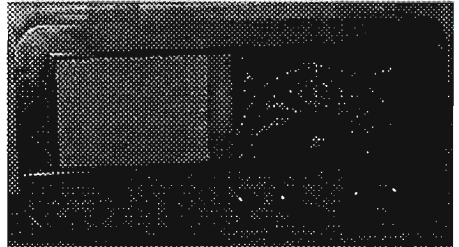
1938 Tandberg Huldra 2

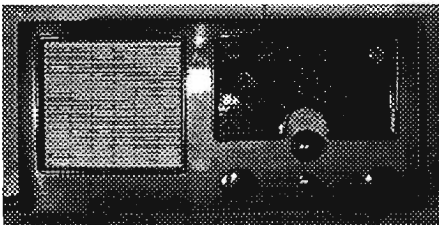
1939 Radionette Alle Land

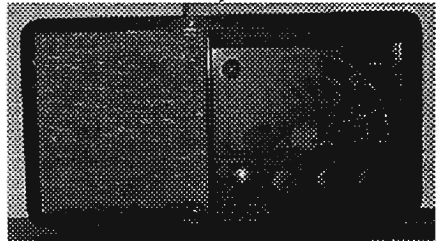
1941 Tandberg Huldra 3

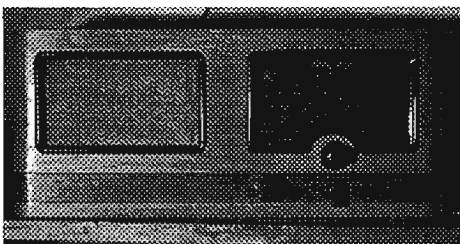
1945 Edda Eddasuper 2

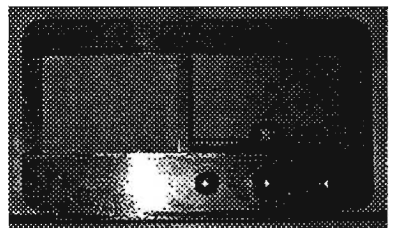
1941 Tandberg Sølvsuper 3

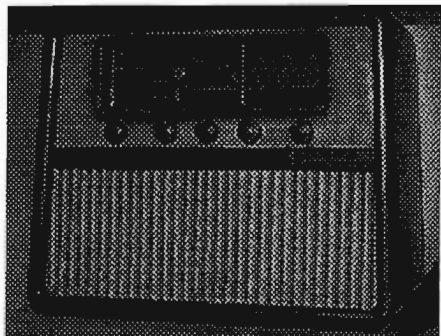
1949 Radionette Symfoni

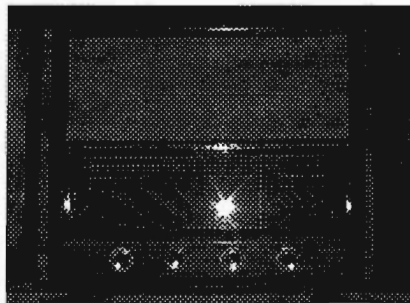
1946 Tandberg Sølvsuper 4

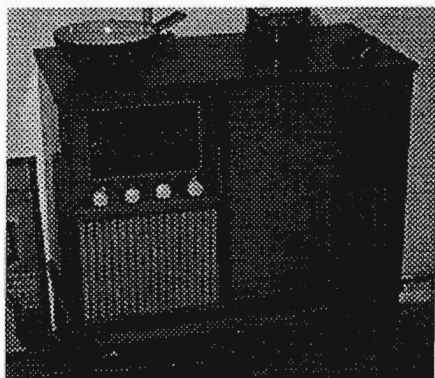
1947 Edda Veslemøy

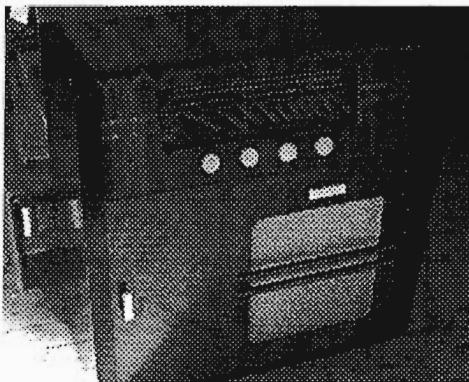
1950 Tandberg Huldra 4

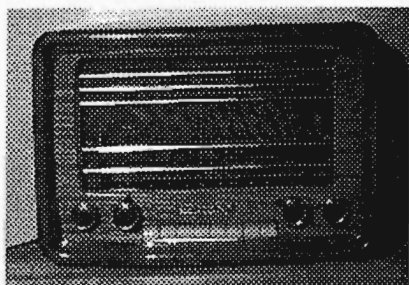
1951 Edda Haugtussa 2

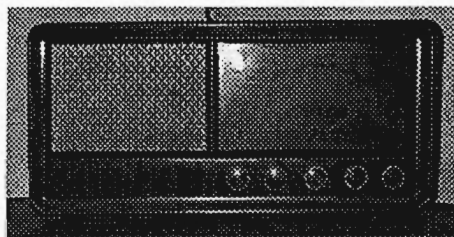
1951 Tandberg Sølvsuper 5 kabinett

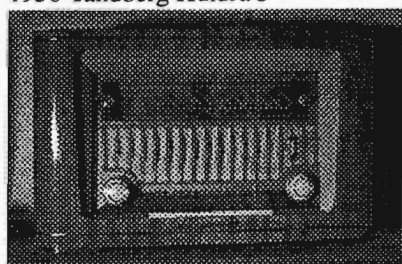
1952 Edda Haugtussa 2 kabinett

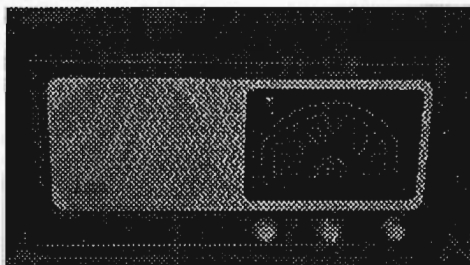
1956 Tandberg Huldra 5

1953 Radionette Jubileumssuper

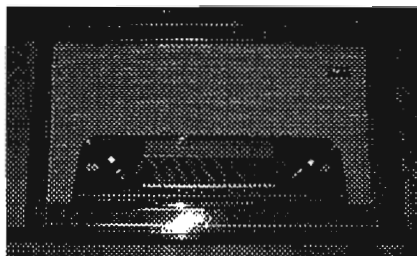
1958 Tandberg Sølvsuper 7

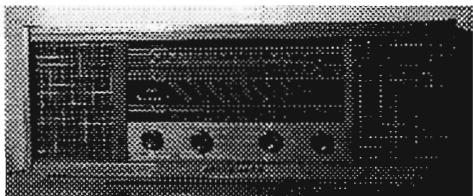
1957 Edda Favoritt FM

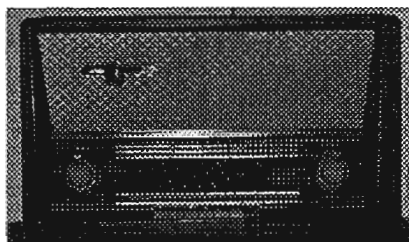
1961 Tandberg Huldra 6

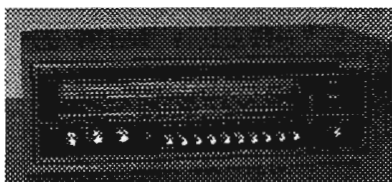
1960 Edda Haugtussa 4

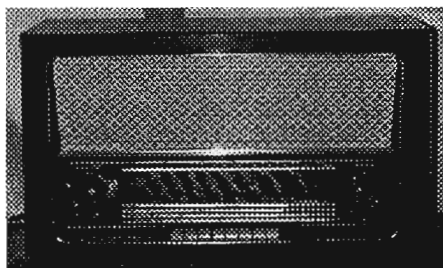
1962 Tandberg Sølvsuper 8

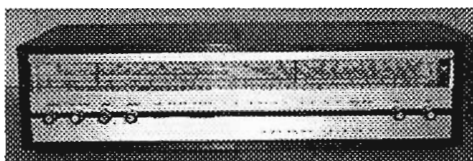
1960 Radionette Duett

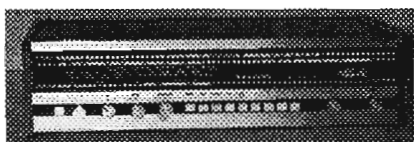
1967 Tandberg Sølvsuper 10

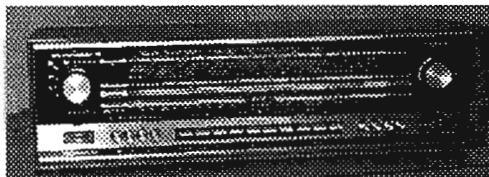
1965 Radionette Symfoni 3D

1968 Tandberg Huldra 9

1970 Tandberg Sølvsuper 11

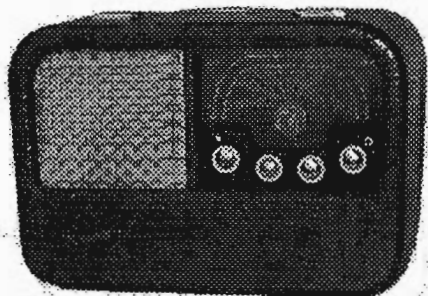

1972 Radionette Soundmaster 75

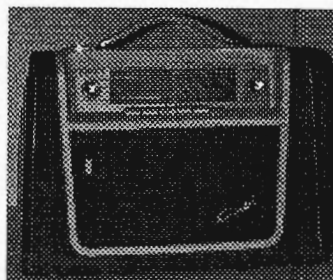

1976 Tandberg Sølvsuper 12

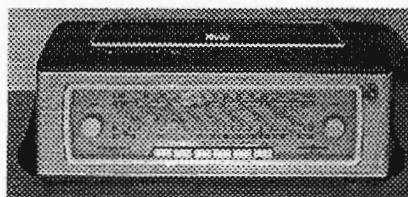
Klassiske Kurerer:

1957 Radionette Kurér Auto

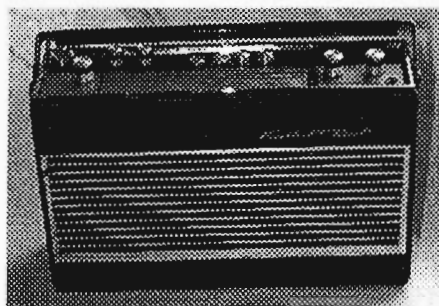
1960 Kurér Combi

1965 Kurer Combi FM

1965 Kurér Auto FM

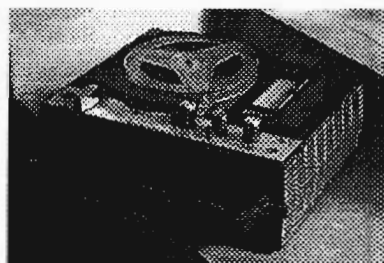
1969 Kurér 1001 FM

1967 Kurer FM i teak

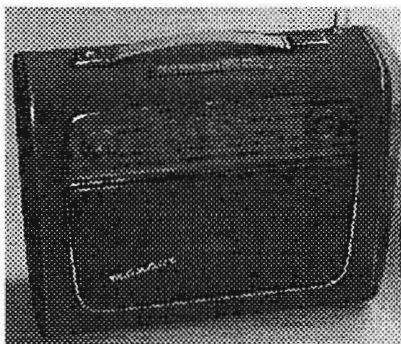

1973 Kurer 1010

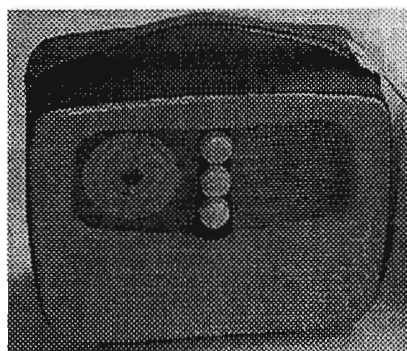
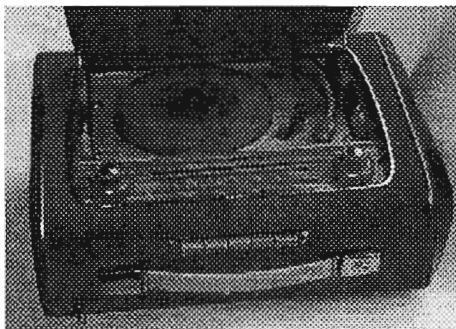

1968 Radionette Multirecorder FM

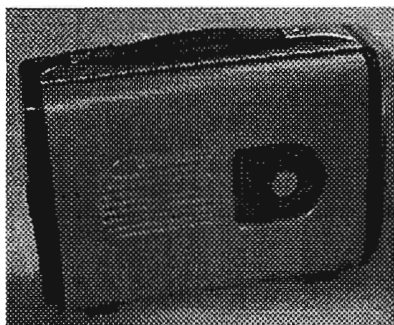
Andre norske reiseradioer:

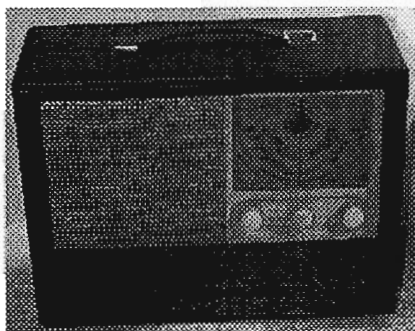
1961 Mascot Combi (Østfold Radiofabrikk)

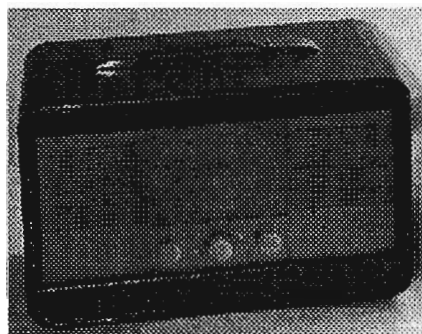
1950 Østfold Radio "Knuppen"

1950 Koldberg, Skagmo B2

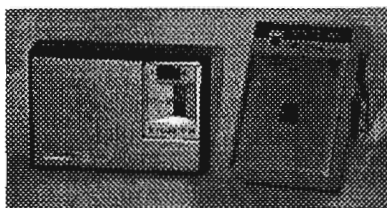

1950 Radiofon BK-1

1952 Prior Kavalér

Og så var det de billige, japanske lommeradioene som ødela mye av markedet for norske radioprodusenter...

In the days before television